

گزارش رفع گلوگاه‌های فساد خیز

سازمان حمایت مصرف‌کنندگان و تولیدکنندگان

فهرست

- ۱- مقدمه ۱
- ۱- گلوگاه‌های شناسایی و اولویت بندی شده ۱
- ۱-۱- گلوگاه‌های اصلی شناسایی شده: ۱
- ۱-۱-۱- معیارهای اولویت بندی: ۱
- ۱-۲- معرفی گلوگاه منتخب جدید: بازرسی و رسیدگی به تخلفات ۱
- ۲- توصیف گلوگاه و مستندسازی فرآیند ۲
- ۲-۱- توصیف گلوگاه ۲
- ۲-۱-۱- ابعاد گلوگاه: ۲
- ۲-۱-۲- علل بروز گلوگاه: ۳
- ۲-۱-۳- پیامدهای گلوگاه: ۳
- ۳- بررسی راهکارها و اقدامات اصلاحی ۴
- ۳-۱- راهکارهای موجود: ۴
- ۳-۱-۱- نقش استاندارد ISO 9001:2015 در اصلاح فرآیندهای بازرسی و کاهش گلوگاه‌های فسادخیز: ۴
- ۳-۲- گام‌های اجرایی برنامه عملیاتی: ۷
- ۴- گزارش اجرا و پایش اقدامات برای رفع یا اصلاح گلوگاه / گلوگاه‌های منتخب ۹
- ۴-۱- اقدامات اجرایی انجام شده ۹
- ۴-۲- پایش و ارزیابی اثرگذاری اقدامات ۹
- ۴-۲-۱- اهم نتایج کمی در سال ۱۴۰۳: ۹
- ۵- گزارش تأثیر اقدامات در رفع یا اصلاح گلوگاه / گلوگاه‌های منتخب سال جاری و یا سال گذشته ۱۲
- ۶- نتیجه گیری کلی ۱۲

این گزارش با هدف شناسایی، تحلیل و رفع نظام‌مند گلوگاه‌های فسادخیز در حوزه بازرسی و نظارت بر بازار، مبتنی بر رویکرد مدیریت ریسک فساد تدوین شده است. تمرکز اصلی بر گلوگاه "بازرسی و رسیدگی به تخلفات در زمینه کالاها و خدمات" به عنوان گلوگاه منتخب سال ۱۴۰۳ است که برای نخستین بار در چارچوب برنامه‌های سلامت اداری سازمان مورد بررسی قرار گرفته است. بازرسی و نظارت بر بازار و خدمات یکی از وظایف حیاتی در سازمان‌های نظارتی به شمار می‌رود. این فرآیند به‌ویژه در شرایطی که کشور با چالش‌هایی مانند گران‌فروشی، کم‌فروشی، تقلب و تخلفات مختلف روبه‌رو می‌باشد، اهمیت بیشتری پیدا می‌کند. هدف از شناسایی و تحلیل گلوگاه‌ها، شفاف‌سازی و بهبود فرآیندها به‌منظور کاهش تخلفات، افزایش کارایی بازرسی و نظارت و ایجاد سامانه‌های هوشمند و یکپارچه است.

۱- گلوگاه‌های شناسایی و اولویت‌بندی شده

۱-۱- گلوگاه‌های اصلی شناسایی شده:

- بازرسی و رسیدگی به تخلفات در حوزه کالاها و خدمات
- نظارت بر قیمت‌گذاری و توزیع کالاها
- رسیدگی به شکایات مردمی

۱-۱-۱- معیارهای اولویت‌بندی:

- تأثیر بر حقوق مصرف‌کنندگان
- میزان ریسک فساد
- پیچیدگی فرآیند

۱-۲- معرفی گلوگاه منتخب جدید: بازرسی و رسیدگی به تخلفات:

بازرسی به‌عنوان گلوگاه منتخب در این گزارش در نظر گرفته شده است، زیرا این فرآیند با مشکلات و چالش‌های عمده‌ای روبه‌رو است که بر کیفیت نظارت و عملکرد کلی سیستم تأثیرگذار است. دلایل اصلی انتخاب بازرسی به‌عنوان گلوگاه منتخب عبارتند از:

کمبود منابع انسانی و تجهیزات: بسیاری از واحدهای بازرسی با کمبود منابع انسانی و تجهیزات مناسب مواجه هستند که مانع از اجرای کامل و مؤثر بازرسی‌ها می‌شود. این کمبودها منجر به کندی در فرآیند بازرسی و تأخیر در شناسایی تخلفات می‌شود و در نتیجه، بر عملکرد کلی نظارت آسیب می‌زند.

پیچیدگی فرآیندها و عدم استانداردسازی رویه‌ها: فرآیندهای بازرسی به دلیل پیچیدگی زیاد و عدم وجود رویه‌های استاندارد، مستعد بروز خطا و فساد هستند. در بسیاری از موارد، بازرسان به دلیل عدم هماهنگی و نبود دستورالعمل‌های شفاف، نمی‌توانند به درستی وظایف خود را انجام دهند.

نقص در استفاده از فناوری‌های نوین برای نظارت: استفاده ناکافی از فناوری‌های نوین و سامانه‌های یکپارچه نظارتی، باعث کاهش کارایی فرآیندهای بازرسی شده است. این امر موجب می‌شود که برخی تخلفات پنهان باقی بمانند و همچنین نظارت در زمان‌های بحرانی و به‌طور مؤثر انجام نشود.

عدم شفافیت در شیوه‌های برخورد با تخلفات و مشکلات در ارزیابی‌های کارشناسی: برخوردهای سلیقه‌ای در برخی از بازرسی‌ها و عدم شفافیت در ارزیابی تخلفات، باعث بی‌اعتمادی عمومی به سیستم بازرسی شده است. این مسئله موجب کاهش اثربخشی اقدامات نظارتی و افزایش فساد در فرآیندهای بازرسی می‌شود.

عدم هماهنگی با دیگر دستگاه‌ها: مشکلات در هماهنگی بین واحدهای اجرایی مختلف و دستگاه‌های نظارتی، باعث ایجاد گلوگاه‌های بیشتر در فرآیند بازرسی می‌شود. این عدم هماهنگی موجب می‌شود که فرآیندها به‌طور مؤثر پیش نروند و در نهایت باعث تشدید مشکلات و فساد در بازار می‌شود.

۲- توصیف گلوگاه و مستندسازی فرآیند

۲-۱- توصیف گلوگاه

فرآیند بازرسی کالاها و خدمات از نظر قیمت‌گذاری و تطابق با تعرفه‌های مصوب و شناسایی تخلفات (از جمله گران‌فروشی، کم‌فروشی، و تقلب) به عنوان گلوگاه اصلی شناخته می‌شود. این فرآیند با توجه به مشکلات موجود در آن، مانند کمبود منابع، پیچیدگی رویه‌ها و عدم شفافیت، به یکی از مسائل اصلی در فرآیند بازرسی و نظارت تبدیل شده است.

۱-۱-۲- ابعاد گلوگاه:

حوزه اثر:

- نظارت بر بازار کالاهای اساسی (نان، روغن، برنج، گوشت)
- کنترل قیمت‌گذاری و جلوگیری از گرانفروشی.

ذینفعان:

مصرف‌کنندگان: تضمین دسترسی به کالاهای باکیفیت و قیمت منصفانه.

تولیدکنندگان: ایجاد فضای رقابتی سالم.

۲-۱-۲- علل بروز کلوکاه:

۱. نقص در سیستم نظارتی:

- عدم یکپارچگی داده‌های بازرسی بین استان‌ها.
- نبود سامانه متمرکز برای رصد عملکرد بازرسان.

۲. چالش‌های ساختاری:

- موازی‌کاری بین نهادهای نظارتی و نبود هماهنگی مؤثر با سایر دستگاه‌ها (صمت، تعزیرات، اصناف و بسیج) ز چالش‌های اصلی است.
- محدودیت نیروی انسانی آموزش‌دیده و کمبود منابع در برخی استان‌ها باعث تأخیر در انجام بازرسی‌ها می‌شود.
- برخورد‌ها گاهی تحت تأثیر نظر شخصی قرار می‌گیرند.

۳. فساد اداری:

- اعمال نفوذ در صدور احکام تخلف.
- دریافت رشوه برای چشم‌پوشی از تخلفات.

۲-۱-۳- پیامدهای کلوکاه:

- کاهش اعتماد عمومی به سیستم نظارتی.
- افزایش قیمت کالاهای اساسی در مناطق فاقد بازرسی مؤثر.

۳- بررسی راهکارها و اقدامات اصلاحی

۳-۱- راهکارهای موجود:

اصلاح فرآیند بازرسی:

این اصلاح شامل بهبود هماهنگی میان واحدها، استفاده از فناوری‌های نوین برای انجام بازرسی‌ها و افزایش شفافیت در ثبت و پیگیری نتایج بازرسی‌ها است.

توسعه سامانه‌ها:

انتقال فرآیندهای بازرسی به سامانه‌هایی مانند سامانه سیمبا به منظور یکپارچه‌سازی فرآیندها، افزایش دقت در انجام بازرسی‌ها و کاهش احتمال بروز فساد اداری.

بازنگری در شیوه‌های برخورد با تخلفات:

استفاده از ارزیابی‌های شفاف و نظارت دقیق‌تر به منظور جلوگیری از برخوردهای سلیقه‌ای، افزایش اعتبار سازمان و افزایش رضایت ذی‌نفعان از نحوه رسیدگی به تخلفات.

۳-۱-۱- نقش استاندارد ISO 9001:2015 در اصلاح فرآیندهای بازرسی و کاهش گلوگاه‌های فسادخیز:

سازمان در سال جاری موفق به دریافت گواهینامه ISO 9001:2015 شده است. این استاندارد بین‌المللی نقش مهمی در ارتقای کیفیت فرآیندهای بازرسی و کاهش نقاط فسادخیز ایفا می‌کند. مهم‌ترین اقدامات اصلاحی بر اساس این استاندارد عبارتند از:

تعریف فرآیندهای استاندارد و مستندسازی تصمیمات:

استاندارد ISO 9001:2015 باعث شفاف‌سازی وظایف، کاهش تصمیمات سلیقه‌ای و ایجاد رویکردی ساختاریافته در انجام بازرسی‌ها شده است.

^۱ - منظور از واحدها در اینجا، بخش‌های مختلف سازمانی است که در فرآیند بازرسی نقش دارند. این واحدها شامل موارد زیر می‌شوند:

۱- واحدهای بازرسی استانی و شهرستانی: تیم‌های عملیاتی که وظیفه بازرسی حضوری و نظارت بر بازار را بر عهده دارند.

۲- واحدهای تحلیل و پایش داده‌ها: بخش‌هایی که داده‌های بازرسی را پردازش و تحلیل می‌کنند تا روندها و تخلفات شناسایی شوند.

۳- واحد فناوری اطلاعات: مسئول توسعه و پشتیبانی سامانه‌های نظارتی و ابزارهای دیجیتال مورد استفاده در بازرسی‌ها.

۴- واحدهای سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی: بخش‌هایی که بر اساس داده‌های به‌دست‌آمده از بازرسی‌ها، پیشنهادهای اصلاحی و راهکارهای جدید را ارائه می‌دهند.

۵- واحدهای حقوقی: تیم‌هایی که وظیفه بررسی تخلفات، تنظیم گزارش‌های رسمی و پیگیری قانونی تخلفات را دارند.

بهبود هماهنگی بین این واحدها به این معناست که ارتباط میان آن‌ها سریع‌تر، شفاف‌تر و استانداردتر شود. برای مثال، اگر یک بازرس در استان تخلفی را ثبت کند، داده‌ها باید به‌صورت آنلاین و یکپارچه در سامانه مرکزی ثبت شوند و واحد تحلیل داده‌ها بلافاصله آن را بررسی کرده و به بخش حقوقی یا سیاست‌گذاری ارسال کند. همچنین، فناوری‌های نوین مانند هوش مصنوعی، سامانه‌های آنلاین و داشبوردهای مدیریتی می‌توانند این هماهنگی را اتوماتیک و کارآمدتر کنند.

تدوین شاخص‌های عملکردی: (KPI)

سازمان با استقرار این استاندارد، شاخص‌های عملکردی مشخصی را برای ارزیابی کیفیت بازرسی‌ها و اثربخشی اقدامات اصلاحی تعیین کرده است. این شاخص‌ها امکان نظارت دقیق‌تر و شفاف‌تر را فراهم می‌کنند.

استفاده از فرآیندهای ایزویی برای بهبود بازرسی:

تمامی مراحل اجرایی، از بازرسی و نظارت بر کالاها و خدمات اولویت‌دار گرفته تا پیگیری مکاتبات حاکمیتی و بررسی عملکرد مالی واحدهای تولیدی و بازرگانی، بر اساس فرآیندهای **BPMN** ارائه شده و ساختار یافته شده‌اند. (نمودارهای **BPMN** برای ۸۴ فرآیند کلیدی از جمله فرآیند بازرسی تهیه شده است).

فرآیندهای کلیدی ایزویی مرتبط با بازرسی			
ردیف	فرآیند	کد مدرک	تأثیر بر گلوگاه بازرسی
۱	فرآیند راهبری و پشتیبانی سامانه یکپارچه مدیریت بازرسی (سیمبا)	L-IMP.OD.105	یکپارچه‌سازی و الکترونیکی کردن فرآیندهای بازرسی و کاهش خطای انسانی
۲	شیوه نامه صدور کارت بازرسی برای بازرسان سازمان	L-IMP-GL-101	استانداردسازی صلاحیت‌سنجی بازرسان
۳	شیوه نامه صدور کارت بازرسی برای ادارات کل صمت استان‌ها	W-IMP-GL-102	ایجاد رویه واحد در سطح ملی و کاهش تفاوت عملکرد استانی
۴	فرآیند صدور کارت بازرسی سازمان	L-IMP.OD.103	شفاف‌سازی مراحل احراز صلاحیت و کاهش شکایات
۵	فرآیند صدور کارت بازرسی ادارات کل صمت	W-IMP.OD.104	نظارت متمرکز بر عملکرد استان‌ها و بهبود پاسخگویی
۶	فرآیند راهبری بازرسی از واحدهای اقتصادی در سطح کشور	W-IMP.OD.106	استانداردسازی روش‌های بازرسی میدانی و افزایش اثربخشی
۷	نمودار فرآیند بازرسی در راستای رسیدگی به شکایات مردمی	W-IMP.OD.107	کاهش زمان رسیدگی به شکایات و افزایش رضایتمندی
۸	فرآیند بازرسی و رسیدگی به تخلفات صنفی، تعزیراتی و قاچاق کالاهای سرمایه‌ای	W-IMP-OD-102	یکسان‌سازی شیوه‌های برخورد
۹	فرآیند بازرسی کالاهای مصرفی	W-IMP-OD-101	تمرکز بر کالاهای اساسی
۱۰	فرآیند احراز صلاحیت معاون بازرسی استان‌ها	L-BSS-OD-105	شفاف‌سازی معیارهای انتصاب

افزایش شفافیت از طریق روش‌های اجرایی مستند:

استاندارد ISO 9001:2015 با استفاده از مستندسازی روش‌های اجرایی نظیر:

- روش اجرایی اطلاعات مدون
- روش اجرایی اقدامات اصلاحی و بهبود
- روش اجرایی مدیریت ریسک و فرصت
- روش اجرایی ممیزی داخلی

به کاهش تخلفات، افزایش شفافیت و بهبود عملکرد کلی سازمان کمک کرده است.

بهبود کنترل و نظارت از طریق سامانه‌های الکترونیکی:

با استقرار سامانه یکپارچه مدیریت بازرسی (سیمبا) و بهره‌گیری از استاندارد ISO 9001:2015، فرآیندهای نظارتی و بازرسی بازار نظام‌مندتر، شفاف‌تر و کارآمدتر شده‌اند. سامانه سیمبا به‌عنوان محصول ادغام دو سازمان بزرگ "حمایت" و "بازرسی و نظارت"، بستر الکترونیکی یکپارچه‌ای را برای مدیریت بازرسی‌ها، رسیدگی به شکایات و ارزیابی عملکرد سلامت اداری فراهم کرده است.

از طریق این سامانه، ارتباط میان مردم، اصناف، اتحادیه‌ها و دستگاه‌های نظارتی تسهیل شده و بازرسان می‌توانند ثبت، پردازش و پیگیری داده‌های بازرسی را به‌صورت آنلاین و یکپارچه انجام دهند. سامانه سیمبا همچنین با الکترونیکی کردن فرآیندهای بازرسی، امکان اجرای گشت‌های مشترک بازرسی را با مشارکت اتاق اصناف، سازمان تعزیرات و سازمان حمایت فراهم کرده و به کاهش تخلفات، مقابله با گران‌فروشی و کنترل التهابات بازار کمک می‌کند.

با راه‌اندازی این سامانه الکترونیکی، نظارت بر بازار ساختاریافته‌تر شده و مردم می‌توانند از طریق این بستر، تخلفات را گزارش داده و در مدیریت و کنترل بازار در کنار دولت نقش فعال‌تری ایفا کنند. همچنین، استفاده از این سامانه در کنار تقویت زیرساخت‌های بازرسی، افزایش شفافیت و بهره‌گیری از ظرفیت سه میلیون واحد صنفی، موجب کاهش فساد، افزایش سرعت رسیدگی به تخلفات و ارتقای بهره‌وری در فرآیندهای نظارتی شده است.

مدیریت تغییر و بهبود مستمر:

به منظور کاهش گلوگاه‌های فسادخیز و ارتقای فرآیندهای بازرسی، سازمان از روش اجرایی مدیریت تغییر استفاده کرده است. این روش موجب سازگاری بهتر با تحولات محیطی و بهبود مستمر فرآیندهای بازرسی شده است.

۲-۳- گام‌های اجرایی برنامه عملیاتی:

توسعه و یکپارچه‌سازی سامانه‌های نظارتی

هدف:

کاهش خطای انسانی، افزایش شفافیت و بهبود سرعت بازرسی‌ها

اقدامات:

- پیاده‌سازی سامانه سیمبا به‌عنوان هسته مرکزی مدیریت بازرسی‌ها و نظارت بر تخلفات

تشکیل تیم‌های تخصصی برای انجام بازرسی‌ها

هدف:

افزایش دقت و کارایی بازرسی‌ها از طریق بهره‌گیری از نیروی انسانی متخصص

اقدامات:

- بازتعریف وظایف و اختیارات تیم‌های بازرسی برای بهبود تمرکز بر تخلفات کلیدی
- تشکیل تیم‌های مشترک بازرسی با مشارکت سازمان حمایت، تعزیرات حکومتی، اصناف و بسیج
- توسعه سیستم ارزیابی عملکرد بازرسان برای شناسایی نقاط ضعف و بهبود فرآیندهای نظارتی
- ایجاد سامانه‌های گزارش‌دهی سریع و الکترونیکی برای بازرسان به منظور تسریع در جمع‌آوری و تحلیل داده‌ها

برگزاری دوره‌های آموزشی برای بازرسان

هدف:

افزایش سطح دانش و مهارت بازرسان برای مواجهه با تخلفات پیچیده

اقدامات:

- آموزش استفاده از فناوری‌های نوین در بازرسی‌ها از سیستم‌های الکترونیکی بازرسی و نظارت
- آموزش اصول حقوقی و آیین‌نامه‌های تخلفات اقتصادی

اصلاح فرآیند بازرسی

هدف:

ایجاد تمرکز و هماهنگی در کلیه امور بازرسی به منظور جلوگیری از تداخل وظایف، ارتقای کیفیت بازرسی و نظارت و افزایش کارآمدی سازمانی.

اقدامات:

- تدوین ساختار متمرکز برای سیاست‌گذاری و راهبری بازرسی استان‌ها.
- یکپارچه‌سازی فرآیندهای بازرسی در سطح سازمان و استان‌ها.
- ابلاغ برنامه‌های واحد و هماهنگی به استان‌ها و نظارت بر اجرای آن‌ها.
- تدوین شاخص‌های ارزیابی عملکرد برای ادارات کل صمت استان‌ها.

راهبری بازرسی استان‌ها و ابلاغ شیوه‌نامه‌ها و دستورالعمل‌های بازرسی و نظارتی

هدف:

بهبود اجرای فرآیندهای نظارتی از طریق تدوین و ابلاغ شیوه‌نامه‌های استاندارد و هماهنگ‌سازی رویه‌های بازرسی در سطح کشور.

اقدامات:

- تدوین سند راهبردی یکپارچه‌سازی نظارت‌ها و ارائه چکیده‌ای از چالش‌های استانی
- بررسی و تدوین دستورالعمل‌های جدید بر اساس نیازهای بازار و مصوبات ملی.
- ابلاغ شیوه‌نامه‌های یکپارچه برای ایجاد هماهنگی در نظارت بازار.

همایش‌ها و نشست‌های تخصصی

هدف:

افزایش تعامل بین نهادهای نظارتی، ایجاد هم‌افزایی بین دستگاه‌های اجرایی و بررسی چالش‌های حوزه بازرسی و نظارت.

اقدامات:

- برگزاری «همایش ملی بازرسی، نظارت و کنترل بازار» به صورت سالانه.
- تشکیل نشست‌های تخصصی با حضور معاونین بازرسی استان‌ها، مدیران و کارشناسان جهت بررسی مشکلات اجرایی.
- استفاده از ظرفیت اصناف و ناظران افتخاری برای بهبود فرآیند نظارت.

۴- گزارش اجرا و پایش اقدامات برای رفع یا اصلاح گلوگاه/گلوگاه‌های منتخب

۴-۱- اقدامات اجرایی انجام‌شده

راه‌اندازی سامانه‌های نظارتی جدید: توسعه و پیاده‌سازی سامانه‌های یکپارچه نظارتی به‌منظور افزایش دقت و سرعت در ثبت و پردازش تخلفات.

تشکیل تیم‌های بازرسی تخصصی: سازماندهی گروه‌های بازرسی با ترکیبی از نیروهای باتجربه و کارشناسان جوان، به‌همراه تجهیز این تیم‌ها به ابزارهای الکترونیک (تبلت) برای جمع‌آوری و پردازش داده‌ها در لحظه.

ایجاد سیستم پایش مستمر و گزارش‌دهی هفتگی: طراحی یک چارچوب پایش عملکرد که بر اساس آن، گزارش‌های تحلیلی از وضعیت بازار، میزان تخلفات کشف‌شده و نتایج بازرسی‌ها به‌صورت هفتگی ارائه می‌شود. این گزارش‌ها به تصمیم‌گیران کمک می‌کند تا به‌موقع اقدامات اصلاحی را اعمال کنند.

۴-۲- پایش و ارزیابی اثرگذاری اقدامات

- **تحلیل عملکرد بازرسان:** بررسی گزارش‌های عملکردی تیم‌های بازرسی برای ارزیابی کیفیت اجرای فرآیندهای نظارتی و میزان اثرگذاری آن‌ها بر کاهش تخلفات.
- **نظرسنجی از ذی‌نفعان:** جمع‌آوری بازخوردهای مردم، اتحادیه‌ها، اصناف و سایر سازمان‌های مرتبط برای ارزیابی سطح رضایت از عملکرد سامانه‌های نظارتی و فرآیندهای اجرایی جدید.
- **تحلیل روند آمار و اطلاعات بازرسی:** بررسی تغییرات در روند بازرسی و سنجش میزان اثربخشی اقدامات

۴-۲-۱- اهم نتایج کمی در سال ۱۴۰۳:

۴-۲-۱-۱- تعداد بازرسی‌ها:

بیشترین سهم: وزارت صمت با ۱,۱۶۸ میلیون مورد.

کمترین سهم: بسیج با ۱۰,۸۶۸ مورد.

تحلیل:

- وزارت صمت با بیش از ۵۴٪ از کل بازرسی‌ها، مسئول اصلی نظارت است.
- اصناف با سهم ۳۵٪، نقش عمده‌ای در نظارت بر بازار ایفا می‌کنند.
- بسیج با سهم کمتری از بازرسی‌ها، اما می‌تواند در مناطق پرریسک به عنوان نیروی پشتیبان مؤثر باشد.

۴-۲-۱-۲- تعداد پرونده‌های متشکله و میزان ارزش تخلفات:

- بیشترین پرونده‌های متشکله: وزارت صمت با ۲۲۹,۰۶۸ مورد (۵۷٪ از کل پرونده‌ها)
- کمترین پرونده‌های متشکله: بسیج با ۳,۱۵۲ مورد (۰,۸٪ از کل پرونده‌ها)

تحلیل:

نرخ تخلف نسبت به بازرسی‌ها:

- وزارت صمت: ۱۹,۶٪
- جهاد کشاورزی: ۱۳,۲٪
- بسیج: ۲۹٪
- اصناف: ۱۸,۷٪
- نرخ بالای تخلف در بسیج نشان‌دهنده تمرکز بیشتر بر نقاط پرریسک است.
- وزارت صمت و اصناف نرخ تخلف مشابهی دارند.

۱-۲-۱-۲-۴ ارزش ریالی پرونده‌های مشکله

- وزارت صمت با ۵۲۳,۸۹۴ میلیارد ریال، بیشترین ارزش تخلفات را دارد.
- بسیج با ۷۴۵ میلیارد ریال کمترین ارزش ریالی را گزارش کرده است.
- اصناف با وجود تعداد زیاد پرونده‌ها، ارزش مالی تخلفات پایین‌تری دارند که نشان‌دهنده تخلفات خرد در بازار است.

۳-۱-۲-۴ پرونده‌های ارسالی به تعزیرات و میزان احکام صادر شده

- بیشترین ارسال پرونده به تعزیرات: وزارت صمت (۲۱۹,۸۰۸ پرونده)
- کمترین ارسال پرونده: بسیج (۳,۰۸۸ پرونده)

تحلیل:

نرخ ارسال پرونده به تعزیرات نسبت به پرونده‌های مشکله:

- وزارت صمت: ۹۶٪
- جهاد کشاورزی: ۹۳٪
- بسیج: ۹۸٪
- اصناف: ۹۵٪
- نرخ بالا نشان‌دهنده پیگیری دقیق تخلفات است.

۱-۳-۱-۲-۴ تعداد احکام دریافت‌شده

- وزارت صمت با ۱۹۰,۶۴۳ حکم، بیشترین تعداد احکام را دارد.
- بسیج با کمترین تعداد پرونده‌ها، نرخ بالایی از دریافت احکام (۹۶٪) دارد.

۲-۳-۱-۴- ارزش ریالی پرونده‌های ارسال شده به تعزیرات

- وزارت صمت با ۴۸۹،۲۷۸ میلیارد ریال بیشترین ارزش را دارد.
- بسیج با ۷۴۱ میلیارد ریال کمترین ارزش را دارد.

۴-۲-۱-۴- وضعیت بازرسی از کالاهای اولویت دار

- حجم بازرسی‌ها: ۴۱۲،۵۲۵ مورد.
- تعداد پرونده‌های تخلف: ۷۵،۷۸۰ پرونده.
- ارزش تخلفات: ۱۰۶،۹۷۳ میلیارد ریال.

کالاهای با بیشترین تعداد بازرسی:

- نان: ۱۶۳،۷۵۰ مورد
- میوه، صیفی و تره‌بار: ۸۶،۷۷۵ مورد
- مواد پروتئینی: ۵۰،۲۲۷ مورد

بیشترین تعداد پرونده‌ها:

- نان: ۳۶،۹۷۱ پرونده
- میوه، صیفی و تره‌بار: ۱۲،۴۵۸ پرونده
- مواد پروتئینی: ۸،۶۷۲ پرونده

بیشترین ارزش ریالی تخلفات:

- مصالح ساختمانی: ۴۰،۹۱۸ میلیارد ریال
- لوازم خانگی: ۲۱،۱۸۴ میلیارد ریال
- برنج: ۹،۷۷۰ میلیارد ریال

۵-۴-۲-۱- اثر بخشی عملکرد نهادهای بازرسی

- وزارت صمت به عنوان اصلی‌ترین نهاد نظارتی، بیشترین بازرسی‌ها و پرونده‌ها را داشته است.
- اصناف پس از وزارت صمت، بیشترین بازرسی‌ها را انجام داده‌اند، اما میزان تخلفات نسبت به بازرسی‌ها پایین‌تر است.
- جهاد کشاورزی با بازرسی‌های کمتر، میزان پرونده‌های متشکله و ارزش ریالی تخلفات بیشتری دارد.

۶-۴-۲-۱- کارآمدی در ارسال پرونده‌ها به تعزیرات و دریافت احکام

- وزارت صمت با ۸۶٪ دریافت حکم نسبت به پرونده‌های ارسال شده، بیشترین تعداد احکام را دارد.

- بسیج با ۹۶٪ بالاترین نرخ دریافت حکم را دارد.

۷-۱-۲-۴- ارزش ریالی تخلفات کشف شده

- وزارت صمت با ۵۲۳،۸۹۴ میلیارد ریال بیشترین ارزش تخلفات را دارد.
- جهاد کشاورزی با ۱۱۶،۴۹۵ میلیارد ریال در رتبه دوم قرار دارد.
- بسیج با کمترین ارزش تخلفات، معمولاً پرونده‌ها را به صمت یا جهاد ارجاع می‌دهد.

۸-۱-۲-۴- گلوگاه‌های فساد و نقاط حساس بازرسی و نظارت

- تخلفات سنگین در کالاهایی مانند مصالح ساختمانی، لوازم خانگی و برنج وجود دارد که نیازمند نظارت دقیق‌تر هستند.
- کالاهایی مانند نان و میوه دارای تعداد زیاد پرونده‌های تخلف هستند.
- قاچاق در سطح عرضه به میزان ۲۳۸،۵۸۶ میلیارد ریال از مهم‌ترین گلوگاه‌های فساد است.

۵- گزارش تأثیر اقدامات در رفع یا اصلاح گلوگاه/گلوگاه‌های منتخب سال جاری و یا سال گذشته

اصلاح فرآیندهای بازرسی: بازطراحی فرآیندها بر اساس مدل‌های استاندارد مدیریتی (BPMN)، کاهش مراحل غیرضروری و تسریع در رسیدگی به پرونده‌های تخلف.

گسترش استفاده از سامانه‌های نظارتی: توسعه قابلیت‌های سامانه سیمبا و سایر ابزارهای الکترونیکی برای تسهیل و بهینه‌سازی نظارت بر بازار.

تقویت همکاری بین‌دستگاهی: افزایش تعامل و هم‌افزایی با سازمان‌های نظارتی همچون تعزیرات، اتاق اصناف و سایر نهادهای حاکمیتی جهت هماهنگ‌سازی بازرسی‌ها و اجرای برنامه‌های نظارتی مشترک.

۶- نتیجه‌گیری کلی

بازرسی و نظارت به‌عنوان یکی از ارکان مهم در فرآیندهای نظارتی، نیازمند اصلاحات جدی است. مشکلات اصلی مانند کمبود منابع انسانی، پیچیدگی فرآیندها، عدم استفاده از فناوری‌های نوین و مشکلات در هماهنگی بین دستگاه‌ها، همگی عوامل موثر در شناسایی این گلوگاه بوده‌اند. بر اساس تحلیل‌های انجام‌شده، اصلاحات در این حوزه از اهمیت بالایی برخوردار است تا بتوان تخلفات را به‌طور مؤثر شناسایی کرده و با آنها مقابله نمود. اجرای سامانه‌های نظارتی هوشمند، آموزش و ارتقای منابع انسانی و اصلاح فرآیندها، از جمله اقداماتی هستند که می‌توانند گلوگاه‌های موجود را برطرف کرده و به بهبود عملکرد بازرسی و نظارت کمک کنند.